

دو نایسمه از شاهنامه

سبزه رستم و سهراب، هفت خوان رستم

مجید کریمی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	: کریمی، مجید، ۱۳۴۲
عنوان و نام پدیدآور	: دو نمایشنامه از شاهنامه: نبرد رستم و سهراب، هفت خوان رستم/ نویسنده مجید کریمی
مشخصات نشر	: تهران، آرون، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۰ ص.
شابک	: ۰ - ۸۵۲ - ۲۳۱ - ۹۶۴ - ۹۷۸.
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا.
موضوع	: فردوسی، ابوالقاسم، شاهنامه، رستم و سهراب، اقتباس
موضوع	: Ferdowsi, Abolqasem. Shahnameh. Rostam va Sohrab - Adaptations
موضوع	: هفت خوان رستم - اقتباس - نمایشنامه فارسی - قرن ۱۴
موضوع	: Haft Khan-e Rostam- Adaptations- Persian drama- 20 century
رده‌بندی کنگره	: PIR ۸۷۸۸
رده‌بندی دیویی	: ۸۷۲/۶۱
شماره کتابخانه ملی	: ۶۱۴۷۸۴

دو نمایشنامه از شاهنامه

نبرد رستم و سهراب، هفت خوان رستم

مؤلف: مجید کریمی

ناشر: انتشارات آرون

چاپ اول: ۱۳۹۹

چاپ نازو: ۵۰۰ نسخه

۶۵۰۰ تومان

نشانی: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان وحید نظری

نرسیده به خیابان منیری جاوید، پلاک ۱۰۵، واحد ۳ تلفن: ۵۱ - ۶۶۹۶۲۸۵۰

ایمیل: Arvannashr@yahoo.com وبسایت: www.Ar vannashr.ir

فهرست مطالب

پیام دکتر میرجلال‌الدین زازی، ریخته و دانشمند گرامی به گروه نمایش نبرد رستم و سهراب مجتمع آموزشی شهید بهمن اهلبیده ایروان.....	۵
سخنان مجید کریمی کارگردان، نمایش معنایس در میان میهمانان نمایش نبرد رستم و سهراب در ایروان.....	۷
پیشگفتار نگارنده.....	۹
سپارش به کارگردانان گروه نمایشی رده سنی نوجوان در دبستانها و دبیرستانها.....	۱۳
نمایشنامه نبرد رستم و سهراب آذرماه ۱۳۹۸ مدرسه شهید بهمن ایروان-ارمنستان..	۱۷
پرده نخست: رستم در شهر سمندگان نزدیک مرز توران.....	۱۷
پرده دوم: خبر حمله سپاه تورانیان و ترک سمندگان.....	۱۹
پرده سوم: پهلوان شدن سهراب پسر رستم.....	۲۲
پرده چهارم: نقشه پلید آفراسیاب برای سهراب.....	۲۶
پرده پنجم: سهراب در پی پدر و نبرد با هجیر.....	۳۰
پرده ششم: روز نخست نبرد رستم با سهراب.....	۳۲
پرده هفتم: روز دوم نبرد رستم و سهراب و نیرنگ رستم.....	۳۵
پرده هشتم: روز سوم نبرد- مرگ سهراب.....	۳۷

- نمایشنامه هفت خوان رستم (شاهکار فردوسی طوسی - مجتمع آموزشی شهید فهمیده
ایروان) ۴۲
- پرده یکم: خوان نخست ۴۲
- پرده دوم - خوان دوم ۴۴
- پرده سوم - خوان سوم ۴۵
- پرده چهارم - خوان چهارم ۴۷
- پرده پنجم - خوان پنجم ۴۹
- پرده ششم - خوان ششم ۵۱
- پرده هفتم - خوان هفتم ۵۳
- تصاویر نمایش هفت خوان رستم در سال ۱۳۹۷ ایروان ۵۶
- راهنمای تصویری نمایشنامه نبرد رستم و سهراب ۶۰

پیشگفتار نگارنده

نمایش نبرد رستم و سهراب را پس از کاری که در سال گذشته در گروه سنی نوجوان انجام دادم به روی صحنه آوردم. سال گذشته در زمستان ماه گروه نمایش مجتمع آموزشی شهید فهمیده، هفتخوان رستم را به اجرا درآوردند که در آن نمایش هم از لباس رزم کهن، گریم و هم از افکت صدا در انجام بازیگری استفاده کردیم. قالب نمایش ترکیبی بود یعنی همراه با نثاری بنوان داستان گوی، بازیگری هم اجرا شد. در همان زمان این نمایش با استقبال خانواده‌ها و میهمانان برنامه روبه‌رو شد. مدیریت محترم مجتمع آموزشی مال بلالی نیز با حمایت خود این برنامه را پشتیبانی کردند و در همه مراحل مشق گروه بودند.

به همین روش امسال نیز در روزهای نخست آبان‌ماه ۱۳۹۸ مدیریت محترم مجتمع از من خواستند که کار نمایش را پی گیرم و من نیز پیشنهاد نمایش نبرد رستم و سهراب را دادم که پذیرفته شد و کار در آبان‌ماه آغاز شد. نخست آزمون (تست) بازیگران در دبیرستان آغاز گردید. در گزینش بازیگر نیز محدودیت داشتیم. بازیکنان کم بودند. داستان رستم و سهراب نیز بیشتر یک حماسه با تشریفاتی مردانه است. ما نیز برای نقش مرد نامزد کمتری داشتیم و دختران بیشتر از پسران نام‌نویسی کردند.

از تابستان گذشته کار بر روی نمایشنامه را از پیش آغاز کرده بودم و منابع لازم نیز جمع‌آوری شده بود. در این راه از توضیحات دکتر

محمدجعفر محبوب شاهنامه‌شناس و همچنین نسخه کتاب پهلوان جهان، زندگی و کردارهای رستم اثر آرتور جورج و ادموند وارنر دو بردار کشیش انگلیسی بهره بردم که در سده نوزدهم می‌زیستند و بر روی شاهنامه کار کرده بودند. اشعار را از این دو منبع مهم انتخاب کردم. داستان را بگونه‌ای نمایشی کردم که روان و ساده باشد و مسیر و روند ریدها را بخوبی در حرکات نمایشی نشان دهد.

در دوم آنرا با چهره دوست‌داشتنی خویش از زمان جوانی یعنی دکتر میر علاءالدین کزازی تماسی داشتم. بنا بر آن بود که از ایشان برای شرکت در نفرانسی در دانشگاه دولتی ایروان دعوت رسمی به عمل بیاوریم. ضمن گفتگو با استاد برجسته و ادیب گرانسنگ، داستان کار بر روی نمایش را با ایشان در میان گذاشتم و ایشان با شادمانی بسیار فرمودند که وی را در جریان کامل روند و اجرای نمایش قرار بدهم. با خوشحالی هم متن نمایش را برای ایشان فرستادم و هم از ایشان خواستم که برای تشویق و دلگرمی گروه جوان ما، پیامی به این گروه بفرستند که ایشان با روی گشاده پذیرفتند و در بهمن‌ماه پیامی فرستادند.

در بهمن‌ماه من متن را خدمت ایشان فرستادم و از ایشان خواستم که متن را بخوانند و چنانچه نظری و نقدی دارند بفرمایند که ایشان در هنگام مکالمه به من گفتند که جز چند نکته کوچک مسئله‌ای نیست و در کلیت تایید فرمودند. پیام صوتی دکتر کزازی نیز پس از اجرای نمایش در میان ۶۰۰ نفر از میهمانان پخش شد.

کار تمرین نمایش دقیقاً دو ماه و نیم ادامه یافت ضمن اینکه در دی‌ماه کار تمرین بدلیل امتحانات دانش‌آموزان متوقف شد. مجموعاً این

گروه برای آنکه ۸ پرده داستان را کار کند ۲۳ جلسه کار کرد. تا پیش از اجرا سه بار تست گریم داشتیم و دوبار نیز پرو لباس که این کار نیز انجام شد.

اعضای گروه نمایش رستم و سهراب شامل گلساخان مختاری در نقش نقال و داستان‌گو، محمد مرادی در نقش رستم، نیما انجمنی در نقش سهراب، شادی روزگار در نقش ته‌مین، اریک هاپرید در نقش پادشاه سمندگان و پهلوان سمندگان، محمدمهدی غفاری در نقش قاصد، آبتین عباسی در نقش نگهبان کاخ، فاطمه حیدری در نقش هومان فرمانده ارتش ایران، بانا محبوب در نقش بارمان فرمانده ارتش ایران، پاتریک پایازیان در نقش افراسیاب، طاه‌ا حسینی در نقش هجیر فرمانده مرزی ایران، سارینا سسکین زاده در نقش همراه ته‌مین، نسیم نصیریان گریمور، آرمیتا دانش تدارکات، ویدا معین نطق دفزن، ساحل والی فیلم‌بردار، طاه‌ا جلیلی عکس‌بردار، مجید کریمی کارگردان و نمایشنامه‌نویس و فاطمه کریمی سرپرست گروه نمایش بودند.

کل نمایش ۳۰ دقیقه زمان‌بندی شد و نمایش ۸ پرده جدا گردید و نوشته شد. هر پرده را به داستانی و رویدادی کوتاه جدا کردم. پرده یکم داستان رستم در شهر سمندگان نزدیک مرز توران، پرده دوم خبر حمله سپاه تورانیان به سمندگان، پرده سوم پهلوان شدن سهراب با سر رستم، پرده چهارم نقشه پلید افراسیاب برای سهراب، پرده پنجم سهراب در پی پدر و نبرد با هجیر، پرده ششم روز نخست نبرد رستم با سهراب، پرده هفتم روز دوم نبرد رستم با سهراب و سرانجام پرده هشتم نیز روز سوم نبرد رستم و سهراب و پایان داستان بود. تنها در این نمایشنامه بخش نبرد سهراب با گردآفرید زن ایرانی و دختر گزدهم را نیاوردم. زیرا

داستان به درازا می‌کشید و محدودیت زمانی (کمتر از ۳۰ دقیقه) داشتیم.

از سوی دیگر در آغاز کار چنین نمی‌پنداشتم که بتوان با گروه نمایش کار را سنگین‌تر کرد. افزون بر آن نبرد سهراب و گردآفرین را چنان دیدم که بهتر است در بخش جداگانه‌ای و زمانی دیگر روی آن کار کرد. زیرا جذابیت بیشتری دارد و حق مطلب را نمی‌توانستم در این بخش ادا کنم. اما می‌توان این بخش را هم به پرده‌های میانی نمایشنامه در آینده افزود.

بنابراین کارهای را از بازیگری جدا کردم تا داستان‌گوی به کمک درک بیشتر داستان و اثرات سخت حماسی بیاید. از سوی دیگر شمار پرده‌ها را نیز کم گذاردم. بر خلاف داستان‌های نبرد رستم و سهراب را کنار نهادم مانند نبرد با گردآفرید تا با کمتر کردن پرده‌ها و متن گروه بتواند در مدت کمی که داشتیم خرد را آماده اجرای اصلی بکند.

در پایان از انجمن اولیاء و مربیان مجامع آموزشی شهید فهمیده ایروان که از چاپ کتاب حمایت مالی کرده و کمک مالی تشکر و سپاس را دارم.

مجید کریمی - ایروان بهار ۱۳۹۹

پیک الکترونیک: karimmj@yahoo.com